Prof. Wasiliew szeroko omawia sprawę obliczania wartości drzewostanów na pniu w tej drugiej kategorii. Podkreśla on, że wobec specyfiki gospodarki leśnej, w porównaniu z innymi dziedzinami gospodarczymi, specjalnego znaczenia nabiera zasada ekonomiki marksistowskiej, wskazująca, że o wartości decyduje społecznie niezbędny nakład pracy, związany nie z produkcją, danych dóbr, lecz z ich reprodukcją. Nakłady należy więc wprowadzać do rachunku wartości drewna na pniu nie w wysokości wydatków poniesionych przed kilkudziesięciu laty, lecz według przeciętnego poziomu analogicznych wydatków z bieżącego 5- lub 10-letniego okresu. Pozytywnie przy tym ocenia rachunek kosztów własnych wyhodowania drzewostanów, oparty na podziale kolei rębności na fazy (jak to m. in. proponuje estoński leśnik Tyldsepp) analogicznie do faz obserwowanych w wielu dziedzinach przemysłu, w których poszczególne działy zakładu przemysłowego, odpowiednie do faz procesu produkcyjnego obliczają koszt własny uzyskiwania wytworów produkcji niezakończonej.

Być może, radzieccy ekonomiści leśni nie potrzebują, wobec ogromnych zasobów leśnych swego kraju, dążyć do takiego stopnia precyzji w ekonomice leśnej, do jakiego my musimy dojść, jednakże ich doświadczenie i przemyślenia mogą być dla nas bardzo przydatne, niezależnie od różnicy warunków gospodarstwa leśnego i związanych z tą różnicą różnic linii rozwojowej tego gospodarstwa. Należy też zaznaczyć, że zarówno u nas jak i w Związku Radzieckim przed ekonomiką leśną stoi jeszcze bardzo wiele zagadnień do opracowania.

Sprawa rachunku gospodarczego w leśnictwie była już w „Sylwanie" nieraz poruszana, a ponieważ przy tym powoływano się na nazwisko prof. Wasiliewa (patrz „Sylwan" nr 3/1959, J. Świąder: „O niebezpieczeństwie zbyt pochopnych sformułowań"; „Sylwan" nr 2/1960, J. Świąder: „Uwagi do pracy dra Frithjofa Paula pt. Przyczynek do podstaw ekonomiki leśnej".).

Książka prof. Wasiliewa jest godna uważnego przestudiowania, szczególnie przez osoby interesujące się ekonomiką leśną.

L. Zieliński

Wieriesin M. M. — Lesnoje siemienowodstwo. NASIENNICTWO LEŚNE. Moskwa 1963, Goslesbumizdat. s. 158.

Jak stwierdza autor we wstępie, nasiennictwo jest najbardziej zaniedbanym i zacofanym działem gospodarstwa leśnego. Przyczyną tego jest brak opracowań, omawiających najwłaściwsze metody w zakresie nasiennictwa, umożliwiające uzyskiwanie wysoko wartościowych nasion. Rozproszenie i niedostatek publikacji z tej dziedziny, różnorodność opinii i poglądów na poszczególne zagadnienia oraz brak informacji o wynikach prowadzonych prac sprawiają wiele trudności nie tylko leśnikom — praktykom, ale także wykładowcom i studentom uczelni leśnych. W omawianej publikacji autor uwzględnia najważniejsze opracowania radzieckie i zagraniczne z tej dziedziny jak również wyniki swoich wieloletnich badań naukowych i doświadczeń praktycznych.

Publikacja obejmuje 3 części oraz załączniki. W pierwszej części autor przedstawia zadania nasiennictwa leśnego i drogi prowadzące do jego ulepszenia. Podstawowymi warunkami podniesienia poziomu nasiennictwa leśnego jest organizacja specjalnych gospodarstw nasiennych, które dostarczyłyby nasion o wysokiej wartości hodowlanej oraz rejonizacja nasienna głównych gatunków drzew leśnych. Szczegółowy podział na rejony nasienne i zasady przenoszenia nasion omawiano w odniesieniu do 3 najważniejszych w ZSRR gatunków — sosny, modrzewia i dębu szypułkowego.

Druga część publikacji dotyczy wyboru, zagospodarowania i wykorzystania drzewostanów nasiennych i drzew doborowych. Podano zasady wyboru jak również specjalne wymagania dla sosny, świerka, modrzewia, limby, dębu i leszczyny. Sposoby zagospodarowania i wykorzystania zależne są od wieku i rodzaju drzewostanu nasiennego — pozyskiwanie nasion w drzewostanach o charakterze rezerwatów nasiennych, w drzewostanach uznanych jako nasienne tylko na pewien okres (20 — 30 lat) jak również na zrębach. We wszystkich tych przypadkach chodzi o drzewostany stanowiące istniejącą już bazę nasienną.

Przyszłej bazie nasiennej poświęcona jest trzecia część opracowania, w której omówiono zakładanie i prowadzenie drzewostanów nasiennych. Stanowić je będą specjalne uprawy pochodzenia nasiennego, będące potomstwem najlepszych drzewostanów oraz plantacje ze szczepów z drzew doborowych jak również uprawy założone przy użyciu potomstw generatywnych (z nasion) lub wegetatywnych (ze szczepów) różnych

gatunków, które będą dostarczały nasion mieszańcowych.

Wybrane drzewostany nasienne i drzewa doborowe muszą być odpowiednio opisane. Wszystkie elementy, jakie należy uwzględnić przy opisie drzewostanu nasiennego wieloletniego, rezerwatu nasiennego oraz drzewa doborowego, podano w trzech załącznikach, które stanowią zakończenie publikacji.

Jak wynika z wyżej podanego przeglądu treści, publikacja poświęcona jest praktycznej selekcji drzew leśnych. Dzięki temu jak również ze względu na bardzo przystępny sposób przedstawienia zagadnień selekcji stanowi ona cenną pozycję nie tylko w radzieckim piśmiennictwie leśnym. Bardzo pożyteczne byłoby przyswojenie tej książki polskiej literaturze fachowej, wiele bowiem zawartych w niej omówień jest również aktualnych w naszych warunkach. Dotyczy to szczególnie rozdziałów poświęconych zagospodarowaniu istniejących najlepszych drzewostanów dla celów pozyskania nasion oraz tworzeniu przyszłej bazy nasiennej, a więc plantacji nasiennych ze szczepów i upraw pochodnych.

Stefan Kocięcki